INNA NEGRESCU-BABUŞ
Institutul de Filologie
(Chişinău)

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND ADAPTAREA ANGLICISMELOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Abstract. As a result of the contact with English, the Romanian vocabulary is subject to constant changes, manifested by massive loans from English. Some of them are tasked to fill „lexical gaps", especially in the economic, political, informational domains, others with a narrow circulation, having the role of adding a colour to the current communication. The problem that appears is related to how English orthography is adapted to the Romanian spelling. The English influence on Romanian vocabulary is not in the stage of simple observations, but is lately the subject of separate and serious investigations.

Keywords: loan, linguistic contact, vocabulary, globalization, assimilation, origin.

Influența internațională a limbii engleze reprezintă un subiect foarte important în contextul de astăzi al globalizării care, apărută în plan economic, social şi cultural, deschide perspectiva unui dialog asupra globalizării şi în plan lingvistic. Fenomenul n-ar trebui să ne surprindă, deoarece realitățile sociale, economice și culturale sunt strâns legate de cele lingvistice. Influențele produse de o limbă asupra celeilalte țin de un spațiu social şi cultural mai larg, iar rezultatele contactului dintre limbi reprezintă o problemă a lingvisticii.

În continuare, venim cu unele precizări terminologice şi, în special, cu luarea în discuție a două concepte utilizate în acest articol, apărute în lingvistica actuală în ultimele decenii ale secolului al XX-lea. Este vorba de *globalizare* şi *anglicizare*, concepte care astăzi au o relevanță deosebită în noul context socioeconomic, fapt ce pune intr-o lumină nouă un subiect cunoscut şi mai vechi al domeniului, cel al raportului limbă – societate.

Termenul de *globalizare* îşi trage originea din fr. *globe*, respectiv din lat. *globus*, iar unii autori îl definesc astfel: „1. acțiunea de a globaliza şi rezultatul ei; 2. tendința de transformare a lumii într-o unitate (economică), cu instituții suprastatale; globalism" [1, p. 607]. Ioana Vintilă-Rădulescu ne pune la dispoziție următoarea definiție: „globalizarea este fenomenul obiectiv de transformare a lumii într-o unitate, cu trăsături comune la scara întregului glob, determinată de mutațiile produse în ultimele decenii în diverse domenii: politic, social-economic, tehnologic, militar, cultural şi lingvistic" [2, p. 23].

Termenul a apărut, la început, în domeniul economic, răspândindu-se treptat şi în alte domenii ale vieții sociale. Globalizarea, conform părerii specialiştilor, este un proces produs de dezvoltarea capitalismului, proces amplificat după destrămarea Uniunii Sovietice. Fenomenul capătă noi ramificații şi efecte în sfera politică, culturală, lingvistică etc.

BDD-A6743 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

În lingvistică ideea de globalizare şi-a făcut prezența ca urmare a situației economice, ilustrând un aspect al relației dintre evoluția, dinamica societății şi cerințele comunicării. Drept urmare, conceptul de globalizare lingvistică se impune a fi înțeles ca o acceptare voluntară a unui mijloc de comunicare comun (sau chiar unic) în relațiile economice internaționale.

Sintagma *globalizare lingvistică* mai are în vedere şi transformările din ultimele decenii ale limbilor naționale. Cele patru dimensiuni spațio-temporale ale globalizării: extensiune, intensitate, velocitate şi impact sunt echivalente ale unor criterii şi în domeniul lingvistic, a căror funcție este îndeplinită de utilizarea limbii engleze.

Anglicizarea reprezintă o tendință a limbilor actuale de a permite pătrunderea, în special, în domeniul vocabularului, influența engleză, având toate caracteristicile unui superstrat. Fenomenul se produce între limbi neînrudite genealogic şi cuprinde un număr tot mai mare de limbi, având tendința de internaționalizare şi de relevare a unei alte dimensiuni în ceea ce priveşte contactul între limbi.

Datorită amplasării sale geografice, limba română a suferit numeroase influențe din partea mai multor limbi, aparținând unor familii de limbi dintre cele mai diverse: slave, romanice, germanice, finougrice. Acest fapt a condus limba română spre un statut de limbă receptoare, cu un vocabular compus din însumarea unor tendințe care au generat o flexibilitate a vocabularului în ceea ce priveşte împrumutul. Acest „antrenament" al împrumutului din diverse limbi, practicat de limba română de-a lungul timpului, a dat naştere unui precedent în ceea ce priveşte adaptarea anglicismelor la sistemul limbii române. Ținem să menționăm totuşi că limba română a păstrat în structura sa profundă caracterul de limbă romanică.

În acest context, limba engleză a îmbogățit vocabularul limbii române cu elemente latineşti, contribuind la relatinizarea limbii române contemporane. Occidentalizare, reromanizare, relatinizare, internaționalizare sunt termenii folosiți atunci când se discută despre modernizarea lexicului limbii române în urma asimilării unui număr mai mare de termeni latino-romanici. Atunci când vorbim de împrumuturile din limba engleză, relatinizarea are în vedere elementele latineşti împrumutate din engleză în română, prin intermediul aşa-zisului vocabular internațional, ale cărui elemente au o componentă latină.

Elementele latineşti care au pătruns în limba română indirect, adică prin intermediul limbii engleze, au intrat, preponderent, pe calea scrisului, spre deosebire de elementele latineşti moştenite, care denumesc realități ale vieții sociale şi individuale, făcând parte din vocabularul uzual. Elementele latineşti din română, venite prin filieră engleză, aparțin domeniului ştiințific, tehnologic, cultural, fiind utilizate de vorbitorii cu un grad ridicat de cultură.

Abordând subiectul legat de elementul latin în limba română actuală, Al. Graur preciza următoarele: „Influența latină s-a exercitat concentric în prezent: primim cuvinte internaționale nu numai direct din latină şi din alte limbi romanice, dar şi din rusă, engleză etc." [3, p. 62]. Observația lui Al. Graur este confirmată de evoluția vocabularului

BDD-A6743 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

limbii române, întrucât influența engleză continuă să fie un factor important în dinamica lexicului românesc contemporan. Limba română a beneficiat din plin de cuvintele de origine latino-romanică.

Pentru o analiză a acestor termeni, am recurs la DOOM[2], în calitate de bază de date ce înregistrează şi anglicismele de acest fel. Această lucrare lexicografică scoate în evidență, în special, vocabularul uzual şi stabil al limbii române. Nu am luat în considerare termenii de specialitate împrumutați din engleză, întrucât aceştia au o circulație mai restrânsă, reducându-se la limbajele de specialitate (informatic, economic, ştiințific etc.). Numărul de anglicisme înregistrat de DOOM este destul de mare, fiind prezente atât împrumuturi neadaptate la sistemul fonomorfologic al limbii române, cât şi cuvinte adaptate. Printre acestea găsim şi dublete grafice de sorginte engleză: *off-line/offline; on-line/online;* dar şi unele care posedă un anumit grad de adaptare în limba română*: boss/bos; clearing/cliring; cocktail/cocteil; derby/derbi; gill-box/gilbox* (în acest caz, varianta preferată fiind cea engleză).

Astfel, DOOM înregistrează următoarele anglicisme latino-romanice, existente în limba română: *airbag, antidumping, antifading, appeal* (v. şi *sex-apeal*), *art* (v. şi *pop-art*), *bacon, ball* (v. şi baseball), *band, bigband, banking, banner, bar, snack-bar, bestseller, biz (showbiz), bodyguard, boss, bowling, box-office, briefing, bushel, bypass, cancan, catering, center, challenger, charleston, charter, cheese burger, computer, copyright, copywriter, dancing, design, designer, desktop, display. discount, duty-free, fairplay, fiction, gay, grill, guard, gum, hypermarket, hobby, horror, hotline, jocker, lobby, marketing, master, modeling, pick-up, poster, pound, providerservice, single, spirit, store, style, tester, summit* şi enumerarea poate continua. În lista de anglicisme, oferită de DOOM, pot fi întâlnite atât cuvinte simple, cât şi cuvinte compuse. Migrația acestor cuvinte în limba română se datorează nu atât formei, cât noțiunilor pe care le acoperă.

Fenomenul cel mai semnificativ îl reprezintă preluarea cuvintelor ce conțin sufixul *-ing* prin intermediul căruia s-a îmbogățit inventarul de derivare în limba română. În plus, sufixul *-ing* nu prezintă mari dificultăți fonetice, fapt ce ar putea contribui la activarea unui proces de asimilare a unui anumit tip de împrumuturi (*trening*, *shopping, banking* etc.).

Întâlnim un număr mare de derivate cu sufixul *-er*, prezent în ambele limbi, fenomen ce a permis redresarea sufixului românesc. Încadrăm aici: *banner, bestseller, center, challenger, charter, cheesburger, computer, copywriter, coroner, designer, globe-trotter, jocker, master, mister, pager, sparring-partener, poster, prompter, ranger, recorder, remember, roller, server, stopper, supporter, taster, tester*.

Remarcăm prezența activă şi numeroasă a unor prefixe superlative, în special a lui *super* (DOOM[2] înregistrează doar derivatele *superlong, supermarket, superstar*). Prefixul a devenit foarte productiv în limba română, dând naştere diverselor formații ocazionale. Sub influența modelelor din limba engleză, acesta s-a îmbogățit cu noi valențe, ajungând să aibă statut de adjectiv sau de adverb (*petrecere super, profesor super, e super* etc.).

BDD-A6743 © 2014 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

Realităţile constatate demonstrează că româna are o mare capacitate de deschidere spre împrumuturile din limba engleză (din necesitate sau datorită unei mode), dar şi suficiente posibilităţi de adaptare a acestor împrumuturi la sistemul său propriu.

Integrarea unui cuvânt într-o altă limbă se produce la diferite nivele lingvistice: fonetic, morfologic, lexical, grafic etc.

Adaptarea reprezintă procesul transformărilor ce au loc în forma şi conţinutul anglicismului, parcurgând mai multe etape, din momentul apariţiei acestuia până la asimilarea noii unităţi. Rezultatul este integrarea totală în limba română, unde anglicismul şi-a pierdut caracteristicile proprii de cuvânt străin şi funcţionează în sistemul limbii receptoare cu drepturi depline. Aceasta este definiţia ideală a procesului de adaptare a unui element străin. Dacă ţinem seama de faptul că graniţele dintre etapele de adaptare sunt relative, atunci distingem următoarele faze ale adaptării: adaptare iniţială, în curs de desfăşurare şi asimilare.

Prima treaptă, cea de adaptare iniţială, este cea în care cuvintele ies în evidenţă prin caracterul lor străin, fiind prezentate în lucrările de specialitate cu denumirea de *xenism* sau *peregrinism, barbarism* la S. Puşcariu. Aceste cuvinte sunt percepute ca „corpuri străine în organismul limbii” [4, p. 372]. De ex., *marketing, hardware, juice, workshop, team, design* etc.

Faza următoare, cea intermediară este reprezentată de anglicismele în curs de adaptare. În acest stadiu, cuvântul nu mai păstrează forma de origine, dar nu şi-o însuşeşte nici pe cea românească, circulând cu grafii hibride, în mai multe variante: *offsaid, hamburgher, golgeter* etc.

Etapa de asimilare supune anglicismele unei adaptări totale, acestea comportându-se ca parte integrantă a sistemului, nefiind percepute ca elemente de altă origine. Ele respectă toate regulile gramaticale ale limbii române, având stabilită o singură formă: *hol, cec, penalti, blugi, buget* etc.

Adaptarea grafică, asemenea celorlalte tipuri de adaptare, este favorizată în mare parte de asemănarea structurilor dintre limbi, inclusiv de frecvenţa utilizării termenului împrumutat. Astfel, viteza de asimilare a anglicismelor diferă de la un termen la altul: se vor adapta sistemului limbii române cuvintele care prezintă coincidenţe ale grafemelor şi cele care se bucură de o circulaţie mai mare în rândul vorbitorilor. Adaptarea grafică nu constă doar în citirea românească a cuvântului englezesc. Dacă în unele cazuri această afirmaţie este adevărată (*suporter, polo*), atunci în foarte multe cazuri, pronunţia românească nu posedă toate mijloacele de redare a grafiei englezeşti.

În această ordine de idei, avem următoarele cazuri: a) Forma grafică a cuvântului englezesc conţine grupuri de litere nespecifice limbii române (*faşionabil* sau *fashionabil* din engl. fashionable). Grupul *bl*, la sfârşit de cuvânt, nu există în limba română, el trecând în *bil*, conform modelului *adorabil, inegalabil* etc. b) În limba română ca şi în limba engleză există grupuri de consoane, dar acestea nu au aceeaşi poziţie în cuvintele din ambele limbi. De ex. *craul* şi *traul*. Acestea sunt adaptate în română conform formei grafice (engl. *crawl*, *trawl*). Dar *w* din aceste cuvinte nu a fost redat în limba

BDD-A6743 © 2014 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)

română prin fonemul *v*, ca în cazul altor cuvinte (*vagon-wagon*; *tramvai-tramway* etc.), ci prin *u*, datorită contextului fonetic. Cu toate că în română există grupul de litere *vl* (*vlagă*, *vlăstar*), acestuia nu îi este caracteristică o poziție finală în cuvânt, astfel optându-se pentru această variantă. c) E de remarcat că o mare parte a anglicismelor sunt termeni de specialitate, fiind utilizați de un număr restrâns de vorbitori, care nu sunt prea interesați de adaptarea lor. Acest fapt se mai datorează caracterului internațional al anglicismelor şi unor factori de natură sociolingvistică sau psiholingvistică.

Fenomenul globalizării devine tot mai mult o coordonată constantă a prezentului, fapt ce se reflectă şi în plan lingvistic. Adaptarea împrumuturilor din limba engleză la sistemul fonetic şi ortografic al limbii române prezintă o chestiune de mare importanță, deoarece aceste cuvinte noi pătrund în limba română punând problema adaptării la sistemul limbii receptoare. Problemele adaptării implică toate nivelele (fonetic, morfologic, ortografic), mai ales în cazul în care acestea vin dintr-o limbă germanică într-o limbă romanică.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Oprea I., Pamfil Carmen-Gabriela, Radu R., Zăstroiu V., *Noul dicționar universal al limbii române*. Bucureşti, 2008.

2. Vintilă-Rădulescu I., *Sociolingvistică şi globalizare*. Bucureşti, 2004, p. 23.

3. Graur Al., *Fondul principal al limbii române*. Bucureşti, 1967.

4. Puşcariu S., *Locul limbii române între limbile romanice*. Bucureşti, 1920.

5. Kiraly F., *Problema adaptării fonetice: Împrumutul şi cuvântul străin.* LR, XVIII, 1969.

6. Held D., Mcgrew A., Perraton D. J., *Transformări globale. Politică, economie şi cultură.* Iaşi, 2004.

7. David D., *Sinteze de limbă literară*, II. Timişoara, 1988.

8. Oancea, L. Panait, *Schiță de istorie a romanității*. Timişoara, 2002.

9. Ciobanu G., *Romanian Words of English Origin*. Timişoara, 1997.

BDD-A6743 © 2014 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:22 UTC)